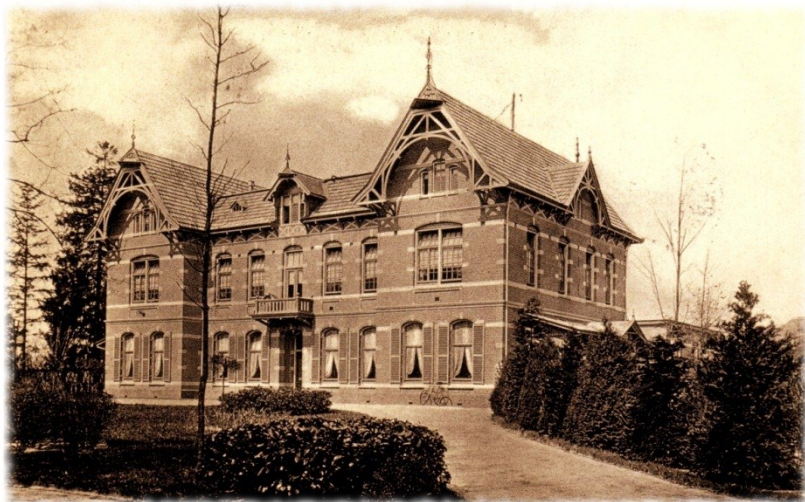

Sparrenheuvel

een terugkomst

Roel Steenbergen

© 2013 Roel Steenbergen

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de schrijver: rasteenbergen@gmail.com

Sparrenheuvel

een terugkomst

Roel Steenbergen

Het hek bestond uit niet meer dan vier planken en een stuk kippengaas en was gammel in elkaar gezet. Ik maakte het voorzichtig open en stapte op het schelpenpad van de voortuin. Er stonden enkele mensen in de carport. Als ze me al hadden zien weggaan, zouden ze me toch niet missen. De muziek was hard, wie zou het piepen van het hek hebben gehoord?

Op het terras van de achtertuin was extatisch gedanst. Het had me met allerlei verwarrende gedachten geconfronteerd. Ik kon er met plezier naar kijken én ik verafschuwde het. Er was een bijna onweerstaanbare behoefte om het zelf ook zo te kunnen, maar ook wilde ik wel weglopen.

Een kleine jonge vrouw had zich in een roes gedanst. Ze vocht met zichzelf, haar ogen schenen niets meer te zien, haar lichaam maakte schokkende bewegingen. Ze leek een perpetuum mobile, niet meer te stoppen.

Een vrouw die ook naar het dansen had staan kijken, had mijn aandacht getrokken. Zeker vijf minuten hadden haar ogen de danseres gevolgd; van het hoofd naar de voeten, van de voeten naar het hoofd. Steeds had ik haar blik langs het lichaam van de dansende vrouw zien glijden. Haar ogen drukten wisselend bewondering, verbazing en misschien wel afgunst of zelfs afkeer uit. Plotseling was de dans afgelopen, verwaasd was de jonge vrouw daar blijven staan. Het einde van de dans verbrak onze gevangenschap.

Mensen, alleen in elkaars aanwezigheid. Zonder een woord te wisselen. Wat was dit voor een feest? Doordat ik me die vraag stelde, kwam alle weerzin tegen dit soort feesten weer terug. Misschien wel dertig mensen bij elkaar en toch alleen.

Moest ik zo die mensen leren kennen? Waarom had hij me uitgenodigd? O ja, er waren er zeker waarmee ik graag zou willen praten. Maar dat was onmogelijk. Bovendien, werd dat wel op prijs gesteld? Sinds op een vorig feest een vriend van me zonder enig pardon de vrouw waarmee ik

zat te praten ten dans had gevraagd en zij eveneens zonder pardon was meegegaan, wist ik dat de huidige feestmanieren geen gesprek verdroegen.

Toen ik me dat opnieuw realiseerde terwijl de muziek even had gezwegen, was ik rond gaan lopen. Enkele vluchtige woorden wisselend, steeds doorlopend, zonder vaste zit- of staanplaats. Ik rook de soep in de keuken en dankbaar nam ik een kop met wat stokbrood. Het stond voor me vast, ik zou zo naar huis gaan. Dan had ik voor de reis in elk geval wat voedsel in de maag. Maar hoe kon ik ontsnappen aan dit feest? Zo maar weglopen zou niet kunnen. Ik kon ook moeilijk tegen de gastheer zeggen dat ik het wel voor gezien hield. Dus toch maar gewoon weggaan? Als ik er in zou slagen te vertrekken zonder gezien te worden, zou niemand me missen. Want op zo'n feest word je niet gemist.

Ik had het hek ontdekt en mijn plan stond vast. Ook al zou iemand me daar zien lopen, dan nog zou men kunnen denken dat ik even wilde ontsnappen aan de herrie en de drukte.

Toen ik de grunderige oprijlaan bereikte, had ik het gevoel dat mijn plan geslaagd was. Niemand had gereageerd, niemand zou me missen. Maar met een schok realiseerde ik me heel snel dat echt weggaan onmogelijk zou zijn. Wat was het stom geweest van mezelf om zo vroeg te komen. Nu stond m'n auto ingeklemd tussen andere auto's en dat betekende dat ik vast niet weg zou kunnen gaan zonder te vragen of mensen hun auto even wilden wegzetten. Dat zou natuurlijk tot vragen leiden: 'Hé, waarom ga je weg, je had toch een slaapzak bij je, vertelde je?'

Stiekem vertrekken zou onmogelijk zijn. Merkwaardig genoeg riep dat geen teleurstelling bij me op. Bijna automatisch wandelde ik verder, zonder enig doel. De muziek van Duke Ellington – mijn ex-collega was een hartstochtelijk trompettist – was hier nog heel goed te horen. De oprijlaan was fel verlicht, de lucht was nog warm, er hingen wat nevelslierten. Na zo'n dertig meter bereikte ik de lange teerweg waarover ik aan was komen rijden. Als ik rechtsaf zou slaan, zou ik in het dorp komen. Toen zag ik de rode knipperlichten.

‘U woont hier?’

Er stonden twee politieagenten voor me. Te verbouwereerd zei ik ‘ja.’

‘Deze auto staat hier zo gevaarlijk op het fietspad, die moet hier weg. We komen zo weer langs rijden en als-ie dan niet weg is, zullen we ‘m weg laten halen. En dat levert natuurlijk wel een fikse boete en sleepkosten op.’

De manier waarop ze spraken was helemaal in strijd met de ernst van de boodschap. Geen spoor van autoriteit, een vriendelijke glimlach, zelfs een soort van excuushouding.

Wat nu te doen? Teruggaan naar het huis met de mededeling die me net was gedaan? Ze zouden het wellicht als een aardige grap beschouwen. Maar niets zeggen zou betekenen dat over een kwartier de sleepwagen zou komen. Dat zou wel voor hilariteit zorgen.

Terwijl de politieagenten terugliepen naar hun auto, de knipperlichten uitzetten en wegreden, bleef ik nog even staan. Maar toen de auto uit mijn gezichtsveld was verdwenen, sloeg ik rechtsaf, richting het dorp. De muziek was eerder uit mijn gehoorveld verdwenen dan ik had verwacht. Er heerste een weldadige stilte.

Het dorp was wat ik me ervan had voorgesteld, uitgestorven. In een lege cafetaria klonk wat discomuziek. Een bakkerij, een kleine supermarkt en verder huizen, allemaal vrijstaand. In de meeste ervan brandde nog licht. Al wandelend kon ik de televisie aardig volgen. In een enkel huis zat een groepje mensen met elkaar te praten. Hier en daar zat iemand te lezen. Misschien hadden ze wel heel fijne muziek aan staan. Zachtjes begon ik de Canon van Pachelbel te neuriën. Beelden van de film ‘Ordinary People’ kwamen me voor de geest. Deze beelden en deze muziek zijn voor mij onverbreekbaar met elkaar verbonden. We hebben de film met het hele gezin gezien! Ik dacht aan thuis. De jongens zouden nu zeker al in bed liggen. Hoe gezellig het ook kon zijn als ze nog bij ons waren, wat genoten we samen als ze in bed lagen. Wat pratend met elkaar, lezend, vrijend...

Wat verlangde ik naar huis. Loes dacht vast en zeker dat ik nu gezellig feest zou vieren. Over een half uurtje zou ze wel naar bed gaan in de veronderstelling dat ik toch pas morgenochtend zou thuiskomen.

Toen ik haar had verteld dat we waren uitgenodigd bij een ex-collega van me die ik toevallig weer had ontmoet, had ze nauwelijks gereageerd. 'Ik moet er nog even over nadenken', was haar enige reactie geweest. Daarna hadden we er samen niet meer over gesproken, tot gisteren. Ze had me duidelijk gemaakt dat ze niet meeding. Terwijl ze wel wist hoe vervelend ik het vond om naar zo'n feest toe te gaan, zeker alleen. Ze had toch ook wel geweten dat het heel wat verdraaglijker zou zijn als we samen zouden gaan. Maar toch. 'Ik vind het prima als jij gaat, maar ik heb geen enkele zin om mee te gaan. Ik ken er niemand en ik hoef er niemand te kennen.' Eigenlijk was ik wel een beetje jaloers geweest. Zonder omwegen had ik het vanavond tegen Dolf gezegd. Wel met de hartelijke groeten en een mooie plant. Even later zei zijn vrouw dat ze het zo goed vond dat ik er niet omheen had gedraaid en dat ze het heel begrijpelijk vond van Loes. Ik realiseerde me dat Loes met dit soort dingen beter omging dan ik. Trots besloot ik het haar morgen te vertellen.

Al denkend en neuriënd was ik aan de rand van het dorp gekomen. Voor het eerst waren er aaneengesloten huizen. Het waren huizen zoals je die aantreft bij een gevangenis of inrichting. Ik wist welke kant ik moest oplopen. Het moest hier heel dichtbij zijn. Deze huizen hoorden erbij. Ik bereikte het eind van de weg. Er doemde een groot groen hek voor me op. De oranje lichten van de hoge lantaarnpalen gaven aan het geheel een valse kleur. Het klopte allemaal, op een afstand kon ik de naam "Veldwijk" lezen. Ook zag ik het bordje met verbrokkeld email, waar vast en zeker "verboden toegang voor onbevoegden" op had gestaan. Maar wie was er nu op dit tijdstip nog onbevoegd om dit terrein te betreden? Bovendien, iedereen lag hier al te slapen. Wie die mij zou zien, zou niet denken dat ik op de inrichting werkte? Ik liep het terrein op en zag in de verte een kerk. Van andere gebouwen zag ik tussen de bomen door flar-

den van gordijnen achter verlichte ramen. Dichtbij stond een bank. Ik moest gaan zitten.

Er drong een regelmatige bons tot me door. Even kon ik het geluid niet thuisbrengen, tot ik me realiseerde dat het van een trein afkomstig moest zijn. Wel eens een psychiatrisch ziekenhuis meegemaakt waarlangs geen spoorlijn liep? Aan het geluid te horen, minderde de trein vaart. Het stationnetje was dichtbij.

2

Schokkend en piepend kwam de trein tot stilstand. Nog één keer kwam er een grote stoomwolk langs de ramen van de coupé.

‘We zijn er,’ zei moeder en ik hoorde haar zuchten toen ze de grote tas uit het rek boven ons pakte.

Ik ging staan en merkte hoe stijf ik was geworden. De trein was koud, de houten bank hard. Het was erg vol geweest in de coupé en dus had ik de hele reis stil in het hoekje bij het raam moeten zitten, ingeklemd tussen mijn moeder en de wand van de trein.

Veel meer mensen gingen staan. Het leek wel of de trein niet verder zou gaan, zoveel mensen waren blijkaar van plan uit te stappen. Ik hield moeder stevig vast. Stel je voor dat we elkaar kwijt zouden raken tussen al die dringende mensen.

Zwijgend trok moeder me voort door het gangpad naar de smalle openstaande deur. Ik keek naar beneden en schrok. Wat lag die stoep van het perron ver weg. Maar de tijd om te bedenken hoe ik veilig de stoep kon bereiken, werd me niet gegund. Zonder aarzelen trok moeder me uit de trein. Voor ik het goed in de gaten had, was ik met een grote sprong op de perrontegels terecht gekomen.

Even had ik moeite mijn evenwicht te vinden. Maar moeder trok me al weer mee in de mensenstroom, allemaal dezelfde kant uit. Daar moest blijkbaar de uitgang zijn. Zouden al die mensen naar het ziekenhuis gaan?

De trein zette zich al weer in beweging. Het was een geweldig lawaai, een gesteun, gekraak alsof de wielen eigenlijk niet wilden. Even was het of we door een wolk liepen, toen de stoom over het perron woei. Zo moest het ook zijn als je door de wolken vloog. Daardoor kwam het natuurlijk ook dat je de hemel nooit kon zien. Altijd weer zou je in die witte wolken terechtkomen. Het was een heerlijk gevoel, even waren we onzichtbaar voor elkaar. Het was echter ook zo weer voorbij. De mensen liepen nog net als zo even. Niemand was in de wolk opgenomen. Een laatste schrille fluit en de trein verdween in de bocht. Daarna was het stil. Al die mensen die daar liepen en toch was het stil. Alleen voetstappen op de tegels. Geen stemmen. Er waren ook geen andere kinderen. De gezichten van sommige mensen waren vochtig, hun voorhoofd glom. Zeker van die witte rook, dacht ik. Zouden die mensen misschien ook even gedacht hebben dat ze meegenomen zouden worden door die wolk?

We verlieten het station, een vrouw liep vlak langs ons heen. Ze knikte naar moeder alsof ze elkaar vaker gezien hadden. Ze was ons al voorbij toen ze even haar pas in hield. Ze keek naar mij.

‘Zo, neemt u uw zoontje mee?’ vroeg ze. Het klonk niet vriendelijk, meer als een verwijt. Moeder knikte.

‘Hij wilde zo verschrikkelijk graag,’ zei ze en het klonk als een verontschuldiging. ‘Hij heeft toch geen idee wat er aan de hand is,’ vervolgde ze.

Die mevrouw was niet aardig, vond ik. Mocht ik niet eens mijn vader zien? Waarom zei moeder eigenlijk dat ik niets in de gaten had? Natuurlijk wist ik het wel. Zo nu en dan mocht ik na het avondeten nog wel even op de hoek van de straat staan, bij de brandweermelder. Daar stonden dan de grote jongens uit de buurt. Had ik ze niet een keer over mijn vader

horen praten? Misschien waren ze vergeten dat ik er ook stond. Mijn vader was gek, hadden ze gezegd. Ik had er thuis niets van verteld, omdat ik wel zeker wist dat ik dan nooit meer na het avondeten naar die grote jongens toe mocht.

De onaardige vrouw glimlachte naar mij. Maar ik bleef haar strak aankijken. Ze stak haar hand uit en wilde me blijkbaar over m'n hoofd strijken. Maar ik trok het hoofd snel opzij. Doelloos zwaaide haar hand door de lucht, ze raakte er iets door uit balans. Meteen waren we haar een stap voor. Moeder keek niet meer om, ze had het waarschijnlijk niet gemerkt.

We liepen door een groen, ver openstaand hek. Je kon er zo maar door heen lopen. Er was niemand om te vragen wat we er eigenlijk kwamen doen. Je zou ook zo weer weg kunnen lopen. Ook nu waren er nog steeds veel mensen die ik ook al in de trein en op het perron had gezien. Ze keken nog steeds strak voor zich uit.

Wat een grote bomen stonden hier. Ze hadden wel duizend kleuren. Wat een grote grasvelden. Wat stom, want die mensen hier konden toch niet voetballen?! Het leek me heerlijk hier te wonen.

Overall op de grond lagen bladeren. De rozenperken waren bijna uitgebloeid. Vogels lieten zich luidruchtig horen, maar ze waren niet te zien.

In de verte zag ik de grote huizen. Zo groot had ik ze nog nooit gezien. In één daarvan moest dus mijn vader wonen. Daar stond de kerk. Er was wel een grote klok te zien, maar er waren geen wijzers.

We liepen langs een groepje mannen. Ze moesten al oud zijn, in elk geval veel ouder dan mijn vader. Alpinopetten op, lange jassen aan, kromme ruggen, een hark in de hand. Zo stonden ze daar, doodstil rondom een kruiwagen. Sommigen keken onze kant op. Ze spraken geen woord. Eén van hen kauwde ergens op. Om z'n mond was het helemaal bruin. Dat was vies. Ik herinnerde me hoe opa ook wel eens zo'n vieze mond had gehad als die bij ons kwam. Moeder was dan altijd heel boos geworden. 'Vader, wat vies toch', had ze dan gezegd. Opa had daarop nooit gereageerd. Hij was wat dovig en dat kwam hem zo nu en dan goed uit.

Later legde hij de pruim op een richel in de blind die vlak naast de voordeur bevestigd was. Als de jongens in de straat dat merkten, pikten ze met een stokje die vieze bruine troep weg.

Terwijl we de mannen al gepasseerd waren, moest ik nog eens achterom kijken. Wat was dat gek! Het was net of ze ons wel en niet zagen. Ze leken wel onze kant op te kijken en toch ook weer niet. Het maakte me bang. Ik trok me even los uit de linkerhand van moeder, liep om haar heen om snel weer haar rechterhand te pakken. Maar daarmee droeg ze de grote tas, dus dat wilde niet.

‘Waar woont pappa nu?’

‘Zie je daar dat lange huis met dat rode dak en die heel grote boom met die hangende takken er voor?’ vroeg moeder. Ik knikte.

‘Daar moeten we zijn,’ zei ze zachtjes. Haar stem klonk onvast. Had dat te maken met die mannen die zo gek keken? Zou mijn vader toch ook zo kijken? Die mannen waren wel veel ouder dan hij op die foto, maar toch. Zou hij wel wat zeggen? Zou hij het wel fijn vinden dat ik kwam? Ik hield mijn pas in.

‘Je bent zeker al moe?’ vroeg moeder, maar ze zei het met een toon waaruit bleek dat ze eigenlijk geen antwoord verwachtte. Ik schudde heftig met mijn hoofd en ging van schrik weer wat sneller lopen.

‘We zijn er bijna, dan kun je lekker uitrusten.’

Ze glimlachte. Maar ik voelde hoe haar vingers zich om mijn hand spannen.

Alsof hij ons verwacht had, stond er al een man in een uniform in het portiek van het grote gebouw toen we de schuine weg er naar toe insloegen. Aan de kant van de weg stond een bruin bord met witte letters. “Sparrenheuvel” stond er in grote letters. Wat een gekke naam, er was hier toch helemaal geen heuvel te zien? Het huis was nog veel groter dan ik had verwacht. De man in uniform stak de sleutel in het slot van de deur. Zaten die mensen dus tóch altijd opgesloten, zoals de jongens in de straat al gezegd hadden. Mijn vader dus ook.

Hij gaf mijn moeder een hand. Ze kenden elkaar, dat merkte je zo. Ik bleef wat achter mijn moeder lopen, zodat die man me niet kon zien. Zo glipte ik mee naar binnen. Want misschien had die vrouw op het perron wel gelijk gehad en mocht ik helemaal niet mee op bezoek bij mijn vader.

‘U weet wel waar uw man is?’ vroeg hij. Nog steeds zei hij niets van mijn aanwezigheid.

‘U vindt het wel, hè?’

Moeder liep zonder te antwoorden verder. We passeerden een deur met een heel groot matglas er in. Er was links en rechts een lange gang. We sloegen linksaf. Ik bedacht dat ik nu niet meer kon zien of die buitendeur ook weer op slot was gegaan.

In de gang waren ook weer mannen. Sommigen hingen wat tegen de muur, anderen zaten. Eén stond helemaal gebogen, hij leek niet te kunnen bewegen. Ik was bang en had het liefst weg willen rennen. Moeder hield in. Ze deed een deur aan de linkerkant van de gang open. Ze bleef even staan in de deuropening. Langs haar rug kon ik een heel grote langwerpige kamer zien. Ik telde snel zes mannen. Aan de linkerkant van de kamer, dicht bij het raam, stond een groot harmonium. Daar zat mijn vader. Ik herkende hem direct van de foto die op de schoorsteenmantel van de achterkamer van ons huis stond. Daarop stond het hele gezin. Die foto was gemaakt in het Engels werk bij de IJssel.

Zijn ene hand zat half in z'n jaszakje en de andere hand leunde op de rand van het harmonium. Hij had misschien naar buiten zitten kijken of wat zitten dommelen. Ik zag hoe mijn vader eerst verschrikt reageerde en daarna lachte. Hij was het zeker, wist ik. Mijn vader lachte opnieuw. Ik voelde dat hij anders was dan de mannen die ik buiten en op de gang had gezien. Ik trok me los uit de handen van mijn moeder en rende naar mijn vader. Ik liet me tussen zijn benen vallen en begroef mijn gezicht tussen de revers van zijn jasje. Niemand sprak een woord. Ik voelde hoe mijn vader onregelmatig ademhaalde en ik drukte me nog harder tegen hem aan. Tegelijk keek ik schuin omhoog. Ik zag zijn voorovergebogen, bijna kale hoofd met het grote litteken. Dat kwam van de operatie. Vader was enkele weken in het grote ziekenhuis in Utrecht geweest. Ik wist niet

waar dat was, maar mijn moeder had gezegd dat ze wel twee uur in de trein had moeten zitten.

Mijn moeder was ondertussen ook bij ons gekomen en ze kuste vader. Die huilde. Mijn moeder stond nu achter mij. Nog nooit had ik me zo gelukkig gevoeld, tussen mijn vader en moeder in. Dat was nog nooit gebeurd.

‘Daar had je zeker helemaal niet op gerekend,’ zei moeder met een trillende stem, ‘dat moet een hele verrassing voor je zijn.’

Vader knikte en streekte me door m’n haar. De hand bleef op m’n hoofd rusten.

‘Het litteken is al mooi genezen.’

Moeder zette de grote tas op de grond. Nu ze haar handen vrij had, streekte zij het litteken van mijn vader. Niemand sprak meer.

‘Wilt u een kopje thee?’ verbrak iemand de stilte. Het was een zuster. Ze liep op ons toe en gaf mijn moeder een hand. Wat een grote vrouw was dat. Ze had een knoet net als mijn moeder, maar ze was veel groter.

‘Dag mevrouw Saverius,’ hoorde ik mijn moeder zeggen. Wat een gekke naam, die had ik nog nooit gehoord. Ze zakte wat door haar knieën en gaf mij ook een hand.

‘Zo, mocht jij met je mamma mee?’

Ik knikte alleen maar en keek vol ontzag naar de grote witte schort die ze voor had. De zuster ging weer weg en ik drukte mij weer tegen mijn vader aan. Maar die duwde me, terwijl hij opstond, voorzichtig van zich af tot ook ik op een stoel zat. Met de handpalm veegde hij door zijn gezicht. Hij deed een stap naar de kruk van het harmonium. De klep was nog omhoog, de registers waren bijna allemaal uitgetrokken. Er lag geen boek op het orgel.

Ik keek naar mijn vader en zag dat zijn gezicht veranderd was. Er was nog wel een glimlach om zijn lippen, maar toch was het anders. Vader schoof de kruk wat naar achteren en ging zitten. Hij bracht met zijn voeten de pedalen in beweging, één kraakte er. Ik hoorde de lucht door het

orgel gaan, maar er klonk geen geluid. Ik volgde de blik van mijn vader en zag dat die op mijn moeder gericht was.

Zijn vingers bewogen over de toetsen, maar hij drukte er geen in, alsof hij nog niet goed wist waar hij moest beginnen. Maar opeens waren er de klanken van het orgel. Ik luisterde en herkende de melodie. Mijn moeder had die, staande voor het keukenraam, gezongen toen ze een kaart van vader had gekregen. Die had hij in dat andere, dat gewone ziekenhuis geschreven.

'Beveel gerust uw wegen, al wat u 't harte deert...'

Hoewel ik het lied op school nog niet had geleerd, kende ik de woorden wel, zo vaak had ik ze gehoord. Ik keek naar mijn moeder en zag hoe er klankloze woorden uit haar mond kwamen: *'...der trouwe hoed' en zegen, van Hem die 't al regeert...'*

Wat dat betekende wist ik niet, maar op dat moment wist ik wel zeker dat mijn vader niet zo was als al die mannen die ik eerder had gezien. Die mannen met hun lange jassen en alpinopetten, hun ogen zonder glans, hun vieze mond.

Wat kon mijn vader mooi spelen, zoiets had ik nog nooit gehoord. Zo wilde ik later ook kunnen spelen. Maar opeens haperde het spel. Het was alsof mijn vader even zocht hoe hij verder moest. Zijn linker hand bleef liggen op de toetsen. Met zijn rechterhand speelde hij verder. Ik hoorde de stem van mijn vader: *'Die wolken, lucht en winden, wijst spoor en loop en baan, zal ook wel wegen vinden, waarlangs uw voet kan gaan.'*

Ik zag hoe dikke tranen over de wangen van mijn moeder rolden. Hoewel ik me daardoor ook heel verdrietig voelde, kon ik toch niet huilen, want ik was ook blij.

Dit is mijn vader, dacht ik, zo zal het altijd blijven.

'Zal ook wel wegen vinden, waarlangs uw voet kan gaan'. Mijn moeder herhaalde de woorden. Ze legde haar hand op de schouder van mijn vader. Het orgel zweeg.

De zuster was ondertussen binnengekomen met een dienblad met kopjes en thee. Ze was op een afstand blijven staan. Toen het stil was geworden, liep ze naar ons toe en zei: 'Ziet u wel hoe goed u het nog kunt.' Mijn vader schudde het hoofd.

'Ik kan het niet meer, het wil niet meer, mijn handen kunnen mijn hoofd niet meer bijhouden,' zei hij nauwelijks verstaanbaar. Niemand reageerde. Hij kan nog wél prachtig spelen, dacht ik.

Opeens pakte de zuster de hand van mijn vader. In haar andere hand balanceerde ze met het blad met theekopjes. Dat viel op de grond.

Ik kon niet zien wat er met mijn vader gebeurde. Alleen de hand die de zuster vasthield, die kon ik zien. Die trilde helemaal. Toen kon ik ook zien hoe zijn lichaam schokte.

Ik sprong overeind. Mijn moeder probeerde me te grijpen, maar ik rukte me los en rende naar de kamerdeur. De andere mannen in de kamer waren gaan roepen. Ik hoorde ook de zuster roepen. Ik rende door de gang, steeds harder. Deuren gingen open. Een man met een lange witte jas rende in de richting van de kamer waar mijn vader was en botste bijna tegen mij op.

Ik hoorde mijn moeder roepen, keek achterom en zag haar in de deuropening van de kamer staan. De afstand tussen ons beiden werd steeds groter. Het klikken van de ijsertjes onder mijn schoenen op de granieten vloer echode door de gang.

De mannen op de gang die zo stil hadden gezeten, strekten hun armen uit. Ik wist zeker dat ze me wilden pakken. Ik schreeuwde zonder dat er geluid uit m'n mond kwam. Er kwam geen eind aan de gang. Daar was de matglazen deur. Ik voelde hoe een hand me vastgreep.

'Laat me er uit,' gilde ik, 'laat me er uit!'

De man hield me stevig vast en ik kon niet los komen.

'Ga maar met mij mee,' hoorde ik de man zeggen. Ik liet me gewillig meenemen. Ik wist dat het voorbij was. Ik wist het helemaal zeker: mijn vader zou nooit zo worden als die oude mannen buiten.

Mijn vader zou doodgaan.

Misschien was dat al wel gebeurd.

3

‘Ga maar met me mee,’ hoorde ik een vrouw zeggen.

Voordat ik me goed en wel had gerealiseerd waar ik was, zag ik haar voor me staan. Haar grote gestalte dwong me omhoog te kijken, wilde ik tenminste haar gezicht kunnen zien. Ze stond recht voor me, misschien een halve meter van me verwijderd.

De bank voelde koud aan. Hoe was ik hier gekomen? Er was even een hap weg uit mijn herinnering. Ik keek naar mijn handen en zag dat ze rood geworden waren. Ik voelde me hulpeloos met haar gestalte voor me.

‘U hebt het koud, hè?’

Het viel me op dat ze een mooie, zachte stem had. Een stem die niet bij haar gestalte paste. Ik knikte.

‘Hebt u hier al lang gezeten?’

Ik voelde me nog hulpelozener worden. Waarom had deze vrouw eigenlijk interesse in mij? In een vlaag herinnerde ik me, dat ik van een feest was weggegaan waar niemand echt interesse in de ander leek te hebben. Nu was hier opeens iemand op een wel heel merkwaardige plaats die wel interesse toonde. Was dat nu fijn of niet? Heel m’n gevoel voor tijd was weg. Ik had geen horloge om en dus moest ik een slag slaan om antwoord op haar vraag te kunnen geven.

‘Ik denk een kwartiertje of zo,’ raadde ik maar wat.

Wat had ze eigenlijk met mij te maken? Waarom had ze me aangesproken?

‘Op welke afdeling verblijft u?’

Ze had zich wat voorovergebogen en toch hield ze afstand. Er sprak geen nieuwsgierigheid uit haar stem, eerder leek het of ze zorgzaam was. Nog voor ik antwoord had kunnen geven, zei ze opnieuw: ‘Ga maar met me mee.’

Haar hand wilde zich tussen m’n lichaam en linkerarm wringen om me te helpen overeind te komen.

‘U bent veel te koud geworden om hier te kunnen blijven’.

Op de een of andere manier was ik niet bij machte om weerstand te bieden. Ze trok me overeind en ik merkte dat m’n spieren verstijfd waren.

‘Het is al kwart voor twaalf,’ klonk haar zelfverzekerde stem, ‘ik zal u even wegbrengen. Maar op welke afdeling woont u eigenlijk?’

‘Waarom vraagt u dat allemaal van me?’ Ik ontwaakte uit mijn verdoving.

‘Ik heb hier gewoon een wandeling gemaakt en ik was wat moe geworden. Toen ben ik maar even hier gaan zitten. Ik denk dat ik wat weggedommeld ben.’

Ze leek me ongeveer even oud als ik zelf was. Nu we allebei stonden, merkte ik dat ze net zo groot was als ik.

‘U moet hier toch echt niet blijven staan.’

Haar stem klonk nu wat dwingend. Het was gewoon te gek. Waar beboeide deze vrouw zich toch in vredesnaam mee? Ze wilde een stap in mijn richting doen, maar omdat ik achteruit stapte, bleef de afstand tussen ons even groot.

Langzaam begon het tot me door te dringen wat er aan de hand was.

‘Ik woon hier helemaal niet. Echt, ik heb gewoon een eindje gewandeld.’ Toch verlegen met de situatie streek ik met m’n hand door het haar. Het voelde vochtig aan.

Het liefst wilde ik hard weglopen. Wat was dit een gekke situatie. Zo maar in een fraai aangelegd park van een psychiatrisch ziekenhuis stond ik oog in oog met een vrouw die ik niet kende en die me voor een bewoner van het ziekenhuis hield. Ik zag aan haar dat ze me eigenlijk niet geloofde. Opeens begon ik hard te lachen. Ik kon het niet helpen, ik kon alleen maar hard lachen.

‘U woont hier niet?’ riep ze uit en ook bij haar brak de lach door. Zo stonden we daar samen.

‘Ik woon hier wél’, zei ze tussen het lachen door. Zij is toch geen patient, dacht ik. Met een krachtige beweging stak ze haar hand uit.

‘Ik ben hier arts,’ zei ze in antwoord op mijn niet gestelde vraag, ‘en soms denk ik wel eens dat ik hier gewoon woon. Maar laat ik eerst maar eens zeggen wie ik eigenlijk ben.’

Wat was ik toch eigenlijk een onbeholpen kerel. Ik reageerde door ook mijn hand uit te steken. Haar hand voelde warm aan.

‘Ik ben Joke Saverius. Ik zei al dat ik hier arts ben. Ik heb nu dienst. Ik kom net van het hoofdgebouw en zag u zitten. Ik dacht dat u sliep, vandaar. Maar wat doet u hier eigenlijk? Dát begrijp ik nog steeds niet.’

Ze had de hele tijd mijn hand vastgehouden. Ik voelde me er verlegen mee. Zij beheerste de situatie, ik niet. Zij had het initiatief genomen en of ik nu wilde of niet, ik kon niet bij haar vandaan.

‘Mijn naam is Ruud van der Heuvel.’ Ik schrok van mijn eigen stem.

‘Ik heb het u al gezegd, ik was aan het wandelen. Hier vlakbij woont een ex-collega van mij. Die heeft vanavond een groot feest en daar was ik ook. Maar ik kreeg behoefte om een poosje alleen te zijn.’

‘O,’ haar stem klonk opeens enthousiast, ‘bent u soms op het feest van Dolf en Ans? Wat gek. Ik was daar ook voor uitgenodigd, maar ja, ik zag geen kans om deze dienst te verzetten en zodoende... Hoewel, als ik eerlijk ben, voor mij hoeft het ook niet zo nodig hoor. Misschien vinden anderen me wel ouderwets, maar ik heb niet zo’n behoefte aan dit soort feesten.’

Voor het eerst deze avond voelde ik me opgelucht. Er waren er dus meer die een hekel hadden aan zo’n feest. Ik voelde me aanzienlijk minder alleen.

Ik zag weer die vrouw voor me die op het terras had gedanst. Ze was in alle opzichten het tegendeel van de vrouw voor me: klein en heel beweeglijk. Als een slang die op de fluittoon uit de mand komt en dan voortdurend in beweging is, zo had ze gedanst. De vrouw voor me viel vooral op door haar grote gestalte, haar zachte en wat trage stem; ze had nog nauwelijks een stap gedaan, maar er sprak bedachtzaamheid uit haar hele houding.

We waren allebei stil. Blijkbaar drong het merkwaardige van de situatie tot ons door. We begonnen allebei opnieuw te lachen.

‘Wat is dit een verschrikkelijk gekke situatie,’ riep ze, ‘ben je aan het werk en loop je zo maar iemand tegen het lijf die een feest ontvlucht is waar ik ook had kunnen zijn. Zeg, is het niet beter dat we samen een kop koffie drinken voor je weer terug gaat naar Dolf en Ans?’

Hoe het kwam, weet ik niet, maar opeens draaide de film opnieuw af. Ik zag opnieuw haar grote gestalte, ik zag opnieuw hoe ze haar hand uitstak. Ik hoorde haar opnieuw zeggen: ‘Ik ben hier arts...ik ben Joke Saverius.’ Het bleef zich in mijn hoofd herhalen: ‘Ik ben Joke Saverius...ik ben Joke Saverius...ik ben...’

‘Nou, ga je nog mee een kop koffie drinken? Wat kijk je? Wat is er?’ Ik hoorde mezelf zeggen: ‘Kun je me misschien naar Sparrenheuvel brengen?’ Ik zag haar ogen groot worden. Misschien dacht ze dat ze toch gelijk had, dat ik toch een patiënt was.

‘Kun je me misschien naar Sparrenheuvel brengen? Jouw moeder en mijn vader hebben daar beiden geleefd. Laten we teruggaan naar de plaats vanwaar ik gevlucht ben omdat ik zeker wist dat mijn vader zou sterven. Jouw moeder was daar. Ja toch?’

Ze zei niets. Ze begon te lopen en ik liep mee. We liepen misschien tweehonderd meter, zwijgend.

Daar was Sparrenheuvel, de schuine weg er naar toe, het naambord, het balkon boven de deur. Ik herinnerde me alles nog.

Zij stond al in het portiek, stak een sleutel in het slot, draaide die om en opende de deur. Ze wenkte dat ik naar binnen kon gaan. Ik stapte de gang in, er brandde een zwak nachtlucht.

Ik hoorde hem aankomen. De ijzertjes onder zijn schoenen klikten op de granieten vloer. Daar rende het jongetje van zes jaar. Hij schreeuwde.

‘Laat me er uit, laat me er uit!’

Hij wilde me voorbij rennen, maar ik greep hem bij z'n arm, trok hem tegen me aan en zei alleen: ‘Ga maar met mij mee.’